

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

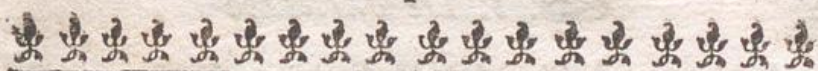
**Sortes, Qvibvs, Ne Temere Cadant, Temperandis; Vel, Si
Temere Dvcvntvr, Castigandis, Divini Ivdicii Æqvitas
Semper Adest**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

Capvt. I. De varietate sortium & sortientiu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52306)

SORTES,
 QVIBVS, NE TEMERE CA-
 DANT, TEMPERANDIS; VEL,
 si temerè ducuntur, ca-
 stigandis

DIVINI IUDICII ÆQVITAS
 semper adest.

CAPVT I.

*De Varietate Sortium & Sorti-
 entium.*

§. I.

Sortium descriptio, & genera.

Nter improuisos fortuitòsque e-
 uentus atq; humanos *Casus*, *Sortes*
 numerantur. *Sortis euentus*,
 ait S. Ambrosius, *non in nostra est potestate*,
sed quem casus, attulerit. Hæ *Sortes* quid
 sint, & à quibus, vel benè, vel malè vsur-
 pentur, & quo Dei iudicio cadant, dicen-
 dum est. Et si enim videntur temerè con-
 tingere, quæ contingunt fortitò; attamen
 diuina Prouidentia & æquitas neque in his
 deest. Quod agnouit, qui dixit: *In mani-*
bus tuis sortes mea. Et, D. Augustino teste,
Sors (sua natura) aliquid mali non est, sed res,
 A in hu-

S. Ambr.
 lib. 3. de
 viduis.
 P. 3.

Psal. 30.
 16.
 S. Au-
 gustin. in

Pfal. 30. *in humana dubitatione, diuinam indicans vō-*
luntatem. Sortium porrò nomine intelli-
 guntur plerumque ea, quæ conijciuntur in
 urnam, & inde, in electionibus, aut qui-
 busuis deliberationibus, extrahi solent; si-
 ue sint tesseræ, siue chartulæ; siue albæ &
 nigræ fabæ, quæ veteribus vsitatissimæ fu-
 erunt; sicut & niuei atrique lapilli; siue lit-
 teræ alphabeti; siue bacilli, siue oscilla, si-
 ue tali, siue calculi *ἀγριοι*, vel *τετραήμενοι*;
 siue pilulæ aut globuli aurati vel argentei,
 vt apud Venetos: siue lanci, vt apud Ge-
 nuenses; siue tabellæ, siue lamellæ tenues;
 siue testaceæ, aut testulæ, siue aliud quid si-
 mile, vt postea ostendam. Hebræis *Sors*
Esther, 9. *Phur* dicitur à cadendo, eò quòd *Sors*, in
 26. urnam coniecta cadat, vnde *casui* attribui-
 tur. Harum rerum vsus *sortitio*, seu *sors* for-
 maliter solet appellari. Vsiatiùs *Sors*, in
 urnam mittitur. Neque tamen urnâ sem-
 per opus est. Cicero meminit *sortium* con-
 iectarum in hydriam: Plautus in situlam:
Cic. Act. *Homerus* in galeam; vti & Virgilius: quam-
 4. in Verr. **Plautus** uis hic etiam in urnam; Genuenses in di-
 in *Casina.* **Homer.** stinctas eiusdem urnæ velut fistulas conij-
Iliad. 8. **Virgil. 5.** ciunt. Alij in pileos, sacculos, cistas, li-
 & 6. *Æ-* **Virgil. 5.** brorum paginas, seu schedas, seu alia im-
neid, ponunt.

ponunt. Alij nihil ex vrna, aut galea &c. extrahunt; sed libros aperiunt, & obuias sibi sententias consulunt. Nummos, cultros, bacillos alij in altum aërem proijciunt, & quæ pars prona, quæ supina ceciderit, dispiciunt. Milites frequenter, cum de statione, vel vita ac resti agitur, astragalus ludunt, super tympano.

§ II.

Regum eligendorum, urbium oppugnandarum, aliorumq; negotiorum sorte suscipiendorum, alij modi.

Notum illud Iustini, de eo in regem eligendo, cuius in forum venientis equus prius hinnisset. Sortis id loco erat. Sed sortem elusit, qui hinnitum arte procurauit, equo pridie in forum, ad equam adducto, cui postridie iam assuetus amator adhinniret. *Venetis hodie*, ait Henricus Salmuth, *si quid agendum est, ita sortitionem efficiunt. Veneti si fingamus, in senatu de ratione belli agendum esse, neque inter Senatores conuenire, ad cuius urbis expugnationem primùm debeat duci exercitus (quod accidit temporibus Michaëlis Trigesimi quinti Venetorum Ducis. Hadrian. Barlan. de Ducib. Venet.) ad diuinas Sortes recurrendum ducunt. Nomina quidem*

Henric.
Salmuth
in Guidó.
Pancirol.
cap. de
Fibula.
post Clau
diū Co-
teræum,
de Iure
Militum.

lib. 3. c. 8. expugnandarum urbium in urnulam conijciuntur : ea rudis quispian puerulus manu miscet : inde unam, e chartulis, quae singula singularum urbium nomina continent, ad Principes defert, ab eaq³ oppugnanda bellum inchoari debet. Memorabile etiam idem author refert, illud Sortitionis genus, quo Athletae olim ad pugnandum ducebantur. Nam calculis in urnam coniectis, binae compares litterae inscribebantur : quiq³ eductis sortibus pares sortiti erant, inuicem comittebantur. Nicetas Choniata ritum sortitionis, in Regijs comitijs, talem commemorat : Cum Imperator creandus esset, in eadem SS. Apostolorum delibrandi ergo convenire, ac principio, patrio quodam ritu, pro numero candidatorum, quatuor calices ordine collocare instituerunt, quorum unus incruentam victimam contineret, ceteris vacuis : eosq³ tradere totidem sacerdotibus, ut ad cuiusq³ principis nomen unum tollerent, & eis redderent. Imperium vero penes eum futurum erat, qui eum calicem accepisset, in quo divinum corpus & sanguis Christi esset. De Germanis ait Tacitus : Sortium consuetudo, simplex, virgam fructiferae arbori decisam in surculos amputant : eosq³ notis quibusdam discretos, super candidam vestem temere ac fortuito spar-

Nicet. in lib. de rebus, post expugnatam urbem, gestis.

Tacit. lib. de morib. German.

spargunt, mox, si publicè consulatur, sacerdos civitatis; sin privatim, ipse paterfamilia precat^{us} Deos, coelumq³ suspiciens ter singulos tollit, sublato, secundum impressam antè notam, interpretatur. Sinis hodie propè similis est divinatio duorum lignorū æqualium, quam describit Gunzalinus Mendozius, nec non Philippinensium, seu Lufanorum, in India, teste Martino Ignatio. Hoc pacto, apud Ezechielem, superstiosè Nabuchodonosor, non Dei, sed suo, vel mali genij instinctu, omen captavit, dubius Ammonitane, an Iudæos invadere deberet. Nam, vt infra pluribus dicam, sumens duas sagittas, vni inscripsit nomen Rabbath (quæ erat petra Arabiæ, metropolis Ammonitarum) alteri nomen Ierusalem: eas deinde commiscuit: mox vnam, clausis oculis, ac cæcè eduxit, cui inscriptum videns, *Ierusalem*, statim contra eam perrexit. In summa, tot genera sunt *Sortium*, quot placita voluntatum.

§. III.

Quinam homines, aut quæ gentes sortes usurpârint? siue apud profanos, siue apud sacros scriptores? idq³ siue licitè, siue illicitè.

A 3

His

Gunzalin. Mendoz. l. 2. Histor. Chin. c. 4. Martin. Ign. Itinerarij. cap. 8. Ezech. 21. 21.

Cap. 21.
19.
Ion. 1. 7.

Car. Si-
gon. 1. 3.
de Rep.
Athen.
Cic. Ac.
4. in Verr.
Dionys.
Hal. lib.
2. hist.
Rom.
Plutarch.
in Apo-
pht. Lu-
cianus in
Hemoti-

His ergo atque alijs talibus Sortibus di-
uerſi uſi; ſiue Ethnici, ſiue Iudæi, ſiue Chri-
ſtiani; & omnis ferè natio, AEgyptij, Ba-
bylonij, Græci, Latini, Hebræi, Itali, Hispa-
ni, Germani, &c. De AEgyptijs conſtat,
quos quiſque coleret agros, uiritim inter
ſe *ſortibus* diuiſiſſe. *Sorte* etiam uſum regem
Babylonis Ezechiel teſtatur. Qua etiam uſi
ſunt Gentiles illi, quibuſcum Ionas nauig-
ans eiectus eſt in mare. Item Auguſtus,
Tiberius, Attalus rex Pergami. Apud Græ-
cos colonias *ſortibus* deducebant. Quam-
obrem coloni κληρῶχοι dicebantur. Iudices
in Areopago, varijs in urnam coniectis lit-
teris, ſortiebantur, ut docet ex Demothe-
ne & Scholiaſte Ariſtophanis Sigonius. Tul-
lius refert, legem Syracuſis fuiſſe, quæ Io-
uis ſacerdotem in annos ſingulos *capifortitò*
iuberet; licet Dion Halicarnarſeus contra-
riam legem recitet, cauentem, *ſorte, aut*
precio deligi ſacerdotem. De Dionyſio Syra-
cuſano Plutarchus ſcribit, eum augurium
cepiffe Monarchiæ, ex littera M. quæ ipſi
obtigerat. Apud Lacedæmonios, Athletæ
ſorte educebantur ad pugnandum; ne aut
ſuſpicioni locus eſſet maleuolentiæ; aut alij
illis gloriæ occaſionem inuiderent. De Ro-
manis

manis Tacitus scribit, eos magistratus, legationes, ac præfecturas sortitos esse, ne ambitioni, aut inimicitijs locus foret. Liuius ait: *apud Romanos, de loco, & ordine agminis, duces sorte definiiebantur: utique propter eandem causam.* Apud Hebræos sortium usum fuisse sacræ litteræ testantur. Nā & hircus immolandus sorte electus est. *Duos hircos stare faciet, coram Domino, in ostio tabernaculi testimonij, mittensq; super utrumq; sortem, vnā Domino, & alteram capro emissario; cuius exierit sors, Domino offeret illum pro peccato: cuius autem in caprum emissarium, statuet eum vinum coram Domino, ut fundat preces super eo, & emittat eum in solitudinem.* Sorte Aaron alijs prælatus. Sorte deprehensus Achan & Ionathas. Sorte Saul creatus rex. Sorte terra Promissionis inter Hebræos partita. Sorte obita sacerdotalia munera. *Cum sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis suæ, ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotij, sorte exijt, ut incensum poneret.* Nam inter sacerdotes Sors iacta est, quis suffiret, aut thus incenderet. Cum enim plures essent eiusdem familiæ sacerdotes, qui eadem hebdomade, in templo, sacerdotio fungerentur, & vnus duntaxat

mo.
 Tacit. l.
 10. Sigon.
 l. 2. de
 iudic. c.
 12. Liuius
 Dec. 3.
 Leuit. 16.
 8.
 Num. 17.
 2.
 Iosuc. 7.
 16.
 1. Reg.
 14. 42.
 1. Reg. 10.
 20.
 Num. 26.
 55.
 1. Paral.
 24. 5. 7. 31.
 Luc. 2.

Actor. I.
23.

adolere thus posset, fortitione exploratum est, quem eorum, vno die, quem altero; aut quem manè, quem vespere facere id oporteret. Ita Euangeliū narrat. Quid quòd, cum Iudæ subrogandus esset Apostolus, Apostoli reliqui *statuerunt duos, Ioseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est iustus: & Matthiam &c.* Et dederunt Sortes eis: & cecidit Sors super Matthiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis? Sortibus rem gestam testatur Lucas, vt electionem Matthiæ diuinit⁹ prouisam factamq; significet.

§. IV.

Multos pios, piè imitados esse factum Apostolorum Matthiam Sorte eligentium: & cur Apostoli Matthiam elegerint Sorte?

Quod Apostoli ausi sunt, fecerunt etiam multi boni Christiani, qui ab Apostolis descenderunt. Quippe nonnulli sanctissimi viri, Dei circa se voluntatem, sacrae Scripturae, diuinique Codicis, veluti fortuita apertione, scrutati sunt; & inuenerunt, quod quæsiuerunt. Plurimi ex alicuius sententiæ auditione, rectè vel ominati sunt, vel vitam instituerunt; vt dubitari non possit, omnino diuinum iudicium intercessisse, sicut,
ante

ante Originem & Augustinū, docuit D. Dionysius de Matthiæ electione ita loquens: *De illa sorte diuina, quæ Matthiæ diuinitus obtigit, alij quidam alia sensere, meo iudicio, non rectè: aperiam autem & ipse, quid sentiam. Videtur mihi scriptura sortem apellasse diuini quiddam & præcipui muneris, per quam illi choro sacratissimo insinuaretur, qui esset diuina electione declaratus. Quibus subiungit, ob reuerentiam, permisisse Apostolos, non iudicio suo, sed Deo ipsi electionem. Sunt ergo sortes quædam humana manu proiectæ, sed diuina directæ. Quid multa? Sortes mittuntur in sinum; sed à Domino temperantur, aliquando in hominibus ad certa officia eligendis; aliquando ad frugem meliorem reuocandis; aliquando in asciscendis Diuis tutelaribus, aut alijs negotijs dirigendis.*

§. V.

S. Basilius de vitæ duce sollicitus, Euangely de venditione bonorum, velut sortiaria lectione, ad perfectionem directus.

Verùm videamus etiam conuersionum exempla. S. Basilius de se ipso scribit sequentia: *Ego, cum multum temporis, in vanitate, consumpsissem, & totam fermè inuentutem*

Orig. hō.
23. in Ios.
Aug. in
Psal. 30.
conc. 2.
S. Dionys.
c. 5.
Eccles.
hierarch.
part. 3.

Prou. 16.
v. vlt.

S. Basil.
ep. 78. ad
Eustathium
Sebasti
Episc.

in vano labore perdidissem, quem in disciplina-
 rum sapientia à Deo infatuata perceptione con-
 uersatus insumpsi, postquã aliquando, velut ex
 somno profundo expergefact⁹, ad admirandam
 veritatis Euangelij lucem respexi, & inutilita-
 tem sapientie principũ huius seculi exoletorum
 conspexi: miserabili vita mea multum deplora-
 ta, optabam mihi dari manuctorem ad intro-
 ductionem, ad dogmata veritatis. Et pre om-
 nibus sanè multam curam adhibebam, vt cor-
 rectionem aliquam morum facerem, multo iam
 tempore ex malorum conuersatione corrupto-
 rum. Itaq, ubi legissem Euangelium, & vidis-
 sem illic maximam occasionem ad perfectionem,
 venditionem bonorum, & distributionem in in-
 digos fratres, & in summa nullam huius vite
 curam habere, & à nulla affectione ad vite res
 animam conuerti: optabam inuenire aliquem
 fratrem, qui hanc vite viam elegisset, vt vna
 cum ipso hanc profundam vite inundationem
 penetrarem. Et sanè multos inuenimus in Alex-
 andria, multos etiam per reliquam Egyptum.
 Et alios in Palestina cauãq, Syria ac Mesopo-
 tamia. Quorum quidem admirati sumus circa
 victum abstinentiam, admirati sumus item to-
 lerantiam in laboribus, consternauit me etiam
 ipsorum in orationibus intentio, & quomodo
 som-

somnum superabant, & à nulla naturali necessitate inflectebantur, altam semper & nulli seruituti obnoxiam animi constantiam conseruantes, in fame & siti, in frigore & nuditate, non corporis cura intenti, neq; sustinentes ut aliquam ipsi curam impenderent sed velut in aliena carne degentes, opere commonstrârunt, quid sit cohabitare rebus in hac vita, & quid conuersationem habere in celo. Illa admiratus, & beatâ prædicatâ virorû vitâ, qui opere ostendunt, mortificationem Iesu in corpore se circumferre, optabam etiam quantum eius à me fieri posset, illorum virorum imitator esse.

§. VI.

S. Augustinus fluctuans, fortuita apertione Epistolarum S. Pauli, & S. Antonius Evangelij lectione improuisa, conuersi.

Quod Basilio accidit, etiam Augustino, & quidem luculentius euenit, ab Alipio secedenti, ac lachrymis suis, animique luctæ, solitudinem petenti. Ego, inquit, sub quadam fici arbore, stravi me, nescio quomodo, & dimisi habenas lachrymis, & proruperunt flumina oculorum meorum, acceptabile sacrificium tuum. Et non quidem his verbis, sed in hac

S. Aug.
l. 8. Conf.
fess. cap.
12.

Psal. 6.

que

Pſal. 12. quequo? *Uſquequo, Domine, irasceris in fi-*
 Pſal. 78. *nem? Ne memor fueris iniquitatum noſtrarū.*
Sentiebam enim me ab eis teneri, & iactabam
voces miſerabiles. Quamdiu, quamdiu, cras
& cras? Quare non modo? quare non, hac
hora, finis turpitudinis mee? Dicebam hæc, &
flebam amariffima contritione cordis mei. Et
ecce audio vocem de vicina domo cum cantu
dicentis & crebrò repetentis, quaſi pueri, an
puelle, neſcio: Tolle lege, tolle lege: ſtatimq; mu-
tato vultu, intentiffimus cogitare capi, utrū-
nam ſolerent pueri, in aliquo genere ludendi,
cantare tale aliquid: nec occurrebat omnino,
audiuiſſe me uſpſiam. Repreſſoq; impetu lachry-
marum, ſurrexi nihil aliud interpretans diui-
nitus mihi iuberi, niſi ut aperirem codicem &
legerem, quod primum capitulum inueniſſem.
Audieram enim de Antonio, quòd ex Euageli-
ca lectione cui fortè ſuperuenerat, admonitus
fuerit, tanquam ſibi diceretur, quod legeba-
tur: Vade, vende omnia qua habes, & da
pauperibus, & habebis theſaurum in cœlis, &
veni ſequere me: & tali oraculo conſeſtim ad te
eſſe conuerſum. Itaq; concitus redij ad eum lo-
cum, ubi ſedebat Alipius: ibi enim poſueram
codicem Apoſtoli, cum inde ſurrexeram. Ar-
ripui, aperui, & legi in ſilentio capitulum, quo
 pri-

primùm coniecti sunt oculi mei. Non in comes- Rom. 13.
 sationibus & ebrietatibus, non in cubilibus &
 impudicitys, non in contentione & emulatio-
 ne: sed induite Dominum IESVM Christum,
 & carnis providentiam ne feceritis in concupi-
 scentys. Nec ultra volui legere, nec opus erat.
 Statim quippe cum sine huiusce sententiæ, quasi
 luce securitatis infusa cordi meo, omnes dubi-
 tationis tenebra diffugerunt. Tum, interiecto
 aut digito, aut nescio quo alio signo, codicem
 clausi, & tranquillo iam vultu indicavi Alipio.
 At ille quid in se ageretur, quod ego nesciebam,
 sic indicavit: Petit videre quid legissem. Osten-
 di, & attendit etiam ultra quàm ego legeram,
 & ignorabam quid sequeretur. Sequebatur Rom. 14.
 verò: Infirmum autem in fide assumite. Quod
 ille ad se retulit, mihiq; aperuit. Sed tali ad-
 monitione firmatus est, placitòq; ac proposito
 bono, & congruentissimo suis moribus, quibus
 à me in melius iam olim valde, longèq; dista-
 bat, sine vlla turbulenta cunctatione, coniun-
 ctus est. Inde ad matrem ingredimur, indica-
 mus, gaudet; narramus quemadmodum gestum
 sit, exultat & triumphat, & benedicit tibi, qui
 potens es, ultra quàm petimus aut intelligimus,
 facere, quia tanto amplius sibi à te concessum de
 me videbat, quàm petere solebat miserabilib⁹ ei-
 us, fle-

us, flebilibusq; gemitibus. Conuertisti enim ita me ad te, ut nec uxorem quærerem, nec aliquam spem seculi huius, stans, in ea regula fidei, in qua me ante tot annos ei reuelaueras. Et conuertisti luctum eius in gaudium multo uberius, quam voluerat, & multo charius atq; castius, quam de nepotibus carnis mee requirebat. Augustini & Alipij hæc sors fuit, quam multi imitantur; qui, turbato cum sunt animo, & fluctuante, Thomæ de Kempis libellum aperiunt, aiuntque, se semper solatium reperire, & idoneum vulneri suo emplastrum.

§. VII.

S. Ignatius Loyola, itidem inopinata librorum lectione, ad meliora ductus.

Petr. Ribaden. l. 1. c. c. 2. de vita S. Ignatij Loiolæ.

Si non sors, certè sors fuit; incidisse in pios libros Ignatium Patriarcham nostrum. Nam cum in lecto iacere cogèretur, essetq; in profanis libris legendis multum temporis collocare solitus, aliquem eiusmodi librum sibi ad manum dari iussit, ut eius lectione tempus falleret. Negantibus familiaribus; domi eiusmodi esse libros, duos Hispanica lingua scriptos accepit, ne prorsus otiosus esset, quorum alter Christi, Salvatoris nostri, alter Sanctorum vitas continebat. Atq; horum quidem librorum le-
ctione,

Etione, sensim eius animus immutari, & imitandi, quæ legebat, studio quodam affici videbatur. Hoc initium fuit conuertendi illius militis, à quo tot conuersionum milliones pependerunt. Librum petijt: profanum optauit: sacrum sortitus est. inde didicit sapere, vnde alios sapere doceret. Sed & sanctos tutelares sorte eductos non minùs vtiliter, quàm piè, legimus.

§. VIII.

Menstruorum Sanctorum sortitio à B. Francisco Borgia primò in Societatem IESV, inde in Sodalitates Marianas introducta.

Erat solenne familiæ Borgia, vetere instituto, vt è Diuorum numero aliquem quotannis sorte duceret. Seruabat religiosè hunc morem puer etiam tum Franciscus (Borgia) quem etiam in Societatem induxit, priùs, quàm familiam ducere cepit. Dini nomen cui obuenisset, is, profesto die, duos mendicos vicatim collectos alebat; festo verò, binis bini mares, faminis femina, ad mensam ministrabant. Ex hoc fonte manant pia solennisq; Societatis cõsuetudo, vt, singulis mensibus, Sanctorum nomina sorte è fitula educantur distribuanturque singulatim. Quo die votis conceptis, religiosèq; persolatis o-

pem

Andreas
Schottus
l. 1. vitæ
B. Fran-
cisc. Bor-
giæ, c. 1.
Idem lib.
4. c. 4.

pem sui quiq; Diui implorant. Didicerat id in gentilia Borgia familia Franciscus. Ognati quoq; idem seruauit; multa Socijs indulgens, quo die Diui nomen sorte illis obtigisset: ipse ad hęc precationi plus etiam temporis tribuere solitus. A Societate hic fortiendi mos in B. Virginis Sodalitates, atq; inde in alias aliásq; , magno cum fructu, est propagatus. Multi è paruis schedis magna extirpare vitia, egregiásque exercere virtutes, Sanctósque peculiaribus colere honoribus didicerunt. Sed assuetudo quosdam facit negligentes. Alios ignorantia vtendi tanto fructu priuat. Si tollerent ignorantiam Exhortatores aut Concionatores, extinctis vtique impijs fortilegijs, sortes bonas inducerent, cultúmque Diuorum longè latéque propagarent.

§. IX.

Candela diutiùs ardentis sorte primus Arragonũ rex IACO BVS est appellatus; quem piuum modum impiè, & superstiosè imitantur anicula, in diuturniore prolium vita diuinanda.

Leonar-
Mayr in
Calend.
B Virg.

De alia Sancti patroni fortitione memorant, quam hïc non omittam interferere. Anno 1208. sacro baptisinate tinctus est primus Arragoniæ rex Iacobus, cuius mater,

ter, cum dubia esset, quonam Apostolorum 4. Febr.
nomine filium suum deberet insignire, con-
siliū cepit, forti iudicium vel indicium
permittere. Duodecim itaque curauit cere-
os fundi æquali pondere & magnitudine.
Singulis cereis, alicuius Apostoli nomen in-
scripsit, vel in schedâ adiecit. Eos omnes
pariter in honorem Apostolorum accendi
iussit, addita conditione, vt cuius Apосто-
li cereus diutiùs arsurus esset, eius nomen
filius sortiretur. Diutiùs arsit cereus Iaco-
bi. Indicatum est igitur, ex Dei voluntate,
vocandum esse Iacobum. Quod & factum
est: neque sine emolumento. Nam hic po-
stea Iacobus & regnum Hispaniæ, & re-
ligionem Catholicam, & honorem D. Ia-
cobi mirificè propagauit. Plausum tulit fru-
ctumque hic modus sortiendi: quia nullum
periculum erat, quicumq; Apostolus in pa-
tronum eligeretur. Quare eo superstitionem
suam tueri non possunt stultæ illæ mu-
lierculæ, quæ, in die Fidelium animarum,
tot cereos accendunt, quot liberos habent,
eamq; prolem, cuius cereus citiùs absumi-
tur, sibi persuadent citiùs morituram; qua-
si Deus, qui vult hominibus horam mortis
esse incertam, illam cereis reuelaret. Sed re-
B ctè ei-

etè eiusmodi matres sua curiositas plectit, semper enim postea anxie metuunt, quod superstitiosè crediderunt.

§. X.

Apostolorum patrocinium. sortiendi exemplum, & antiquitas, in S. Andrea Apostolo repudiato quidem, & tamen pro-
pitio.

Istam porrò Sanctos sortiendi consuetudinem non nouam esse, docetur eo argumento, quia ante annos plus, quàm quadringentos, eius consuetudinis meminit Bernardi æqualis, & ex eodem ordine, Cæsarius Heisterbachiensis, cuius hæc sunt. *Consuetudo est maxime prouincia nostra matronis, ut tali sorte specialem sibi Apostolum eligant. In duodecim candelis duodecim Apostolorum nomina, singula in singulis scribuntur, quæ à sacerdote benedictæ altari simul imponuntur. Accedens verò femina, cuius nomen per candelam extrahit, illi plus ceteris & honoris, & obsequij impendit. In hunc modum cum quadam matrona S. Andream extraxisset, & non ei placuisset, repositâ candelâ, alium habere voluit, sed iterum idem occurrit. Quid plura? tandem traxit sibi placentem, cui cum multum exhibuisset obsequij, per omnes dies vitæ, & ad ex-*
trema

Cæsar.
lib. 8.
Mirac.
c. 56.

tremā perueniens esset moritura, non illum, sed
 B. Andreā sibi assistere vidit. En, inquit, ego
 sum ille despectus Andreas. Ex quo colligitur,
 quod nonnunquam Sancti etiam ultro se inge-
 rant humana deuotioni. Quod cur faciant,
 etsi inter arcana Dei sit habendum, tamen
 etiam bonitati eorum adscribi potest, vt
 qui vel spernentes se; non spernant, immo
 benefacere his, qui oderunt illos, possint.
 Quanto autem magis diligētes se diligent,
 & cultoribus suis patrocina buntur? Ne-
 que præiudicium fit alijs, si vnus altero co-
 latur impensius; non enim idcirco hic san-
 ctior, aut ille impotentior censetur, in ad-
 miniculando; sed cum vniuersim omnes,
 tanquam *nimis honorati amici Dei*, tum in
 Litanijs, tum in alijs precibus inuocentur;
 vnus eligitur alteruē ab hoc, alius ab alio,
 vt etiam peculiariter colantur, perq; hunc
 peculiarem affectum Mundo magis inno-
 tescant. Cum autem etiam in magnis au-
 lis aut conuiujs, etsi omnes serui conuiujs
 omnibus honorem exhibeant, tamen alius
 huic, alij alius astare seruireque iubeatur;
 cur nō & diuina sapientia Sanctis suis pro-
 uideat seruos & seruis Sanctos peculiare?
 Immo prouidet. Hinc vel ab ipsis Sanctis

Sancti aliqui præcipuo amore atque honore culti fuere, Sic culti sunt, à Basilio & fratre Nysseno, Martyres quadraginta; itémque Theodorus. Sic cultus est à Chrysostomo Paulus, ab Augustino Stephanus, à Gregorio Andreas, ab alijs alij. Neque putandum est, esse inter Sanctos æmulationem; nullus alteri inuidet; nullus existimat, se iniuria affici, quando alter honoratur. Alioqui etiam Ecclesia nullam auderet orationem ad D. Martinum fundere, ne D. Georgius offenderetur; aut, cum S. Nicolai festum celebrat, metuendum esset, ne S. Dionysius læderetur. Certè multi beneficio obstricti videntur, vt vnum Sanctum præ alio venerentur. Cur enim S. Benedictum PP: Benedictini, S. Bernardum Bernardini, S. Franciscum Franciscani, S. Dominicum Dominicani, S. Norbertum Norbertini, & qui S. Ignatij instituta sequuntur, S. Ignatium peculiaribus obsequijs nõ venerarentur? Colit quisque ducem suum, eumque meritò censet honorandum, quem ei Deus dedit imitandum. Dare autem solet, non modò per vocacionem, sed etiam per sortem.

§. XI.

§. XI.

*S. Elisabetha in S. Ioanne Apostolo, & aliorum
in alijs Apostolis, patronorum loco, sor-
tiendis, modi.*

Cuius rei exemplum, in vita quoque S. Surius 19.
Nouemb.
Elisabethæ, quæ postea Landtgrauii fuit v-
xor, legimus. Illa D. Ioannem Apostolum,
præter ceteros, charum, sibi, patroni loco, dele-
gerat, imitata pietatem Christianorum (ut
refert Iacobus Montanus Spirensis) quibus
singulatim eligere aliquem è cœtu Apostolico,
quem familiarius clientum more colant, con-
suetudo est. Ne tamen electionis euentu (ut
assolet) incerto, quia sorte agebatur, alium,
quàm Ioannem nancisceretur, præmissa ad De-
um prece, effecit, ut quem summopere vole-
bat, semel iterumq; ac tertio sortiretur. Cui-
us voti compos effecta, adeò dilexit coluitq;
adeptum, ut ob ipsius nomen meritumue ro-
gantibus, nihil denegandum putaret. Est in
hoc exemplo affectus erga Sanctum, Suf-
fragium Sortis, & preces à Deo impe-
trantes, ut Sortes temperaret; qua in re,
multi hodièque sunt pij imitatores, dum-
modo assuetudo non minuatur pietatem. Re- Carolus
Abbas
Anhusa-
fert, in nondum edito libro, Abbas Anhu-
sanus alios duos sortiendorum Sanctorum

mus. part.
1. stēma-
tis Chri-
sti. die 24.
Febr.

modos, Primus est, vt in latioris rotæ curuatura, seu orbe, Apostolorum, aliorumque Diuorum nomina scribantur, ac vnicuique nominum suus affigatur funiculus, extra rotam, eminens: Cuius ergo Sancti funiculus, impulsa in celerem circuitum rota, manu apprehenditur, is postea assumitur in cultum peculiarem. Alter eligendi, per fortis modum, ritus est, vt nomina Apostolorum (aut aliorum cœlitum) sub diuersis patinis, aut vasis temerè disponantur. Eum ergo Diuum, cuius quisq; nomē, sublata patina, aut vase, reperit, colit, præceteris, tanquam patronum sibi à Deo destinatum.

§. XII.

Sors à cantu fortuito, atque à cerna, & belli, & vadi, diuinitus Clodoneo data.

Gregor.
Turon.
l. 2. hist.
Francor.
cap. 37.

Possunt & alij diuinæ voluntatis explorandæ modi inter *Sortes* computari, qualis fuit ille, quem Gregorius Turonensis recenset his verbis: *Chlodoneus rex ait suis: Valde moleste fero, quòd hi Arriani partem teneant Galliarum. Eamus cum Dei adiutorio, & superatis, redigamus terram in ditionem nostram. Cùmq; placuisset omnibus hic sermo, commoto exercitu, Pictanos dirigit. Et paulò*

Iò pòst : Ipse verò rex direxit nuncios ad Bea-
 tam Basilicam (S. Martini) dicens : Ite : &
 forsitan aliquod victoria auspiciam ab eade san-
 cta suscipietis. Tunc, datis muneribus, qua lo-
 co sancto exhiberent, ait, Si tu, Domine, ad-
 iutor mihi es, & gentem hanc incredulam,
 sempérq; amulam tibi meis manib' tradere de-
 creuisti, in ingressu Basilicæ S. Martini, digna-
 re propitius reuelare, ut cognoscam, quia pro-
 pitius dignaberis esse famulo tuo. Maturan-
 tibus autem pueris, & ad locum accedentibus,
 iuxta imperium regis, dum Sanctam ingrede-
 rentur Basilicam, hanc Antiphonam ex im-
 promiso primicerius, qui erat, incipit: Precin-
 xisti me, Domine, virtute ad bellum: supplan-
 tasti insurgentes in me subtus me, & inimico-
 rum meorum dedisti mihi dorsum, & odientes
 me disperdidisti. Quod satellites audientes, &
 Domino gratias agentes, & vota B. Confessori
 promittentes lati nunciauerunt regi. Porrò il-
 le cum ad fluuiũ Vigennam cum exercitu ad-
 uenisset, per quem locum transire deberet, pe-
 nitus ignorabat, intumuerat enim ab inunda-
 tione pluuiarum. Cúmq; illa nocte Dominum
 deprecatus fuisset, ut ei vadum, quo transire
 posset, dignaretur ostendere, manè factò, cer-
 ua mira magnitudinis, ante eos, nutu Dei, flu-

men ingreditur, illaq; vadante, populus, qua transire posset, agnovit. Sortis loco, regi fuit vox, sub ingressum legatorum, in templo excepta victoriae nuncia; & cerua ductrix.

§. XIII.

Sors via capta, per ceruum à S. Ita, mulam à S. Ignatio Loyola; sicut & Balaam ab asina monitus, & Philisthai à vaccis arcam trahentibus eruditi.

Qualis datus est dux etiam S. Itæ innocenti, ob arreptam adulterij suspicionem, ex arce ac turri præcipitatae, atque in nemoris salutare latebras inuitatae, ceruus cornuum ramis, candelarum instar, præluens. Neque noster Patriarcha Ignatius à cæde Mauri aliter est abductus. *Pergentem, capto itinere, Ignatium, inquit Ribadeneira, & recta montem Serratum versus progredientem, Sarracenus quidam, siue Maurus affecutus est (erant per id tempus in Hispania Tarraconensi adhuc aliqui ex antiquis eius gentis reliquijs) cum una irent, incidit (ut fit) illis sermo de Virginitate B. Virginis Mariae, quam cum in conceptu filij concederet Maurus, in partu negaret, ad eamq; rem naturales rationes aliquot adferret, neq;*
adve-

Petr. Ribad. l. 1.
Vitæ S. Ignatij.
c. 3.

ad veritatem flecti posset, ab Ignatio celeriter processit, solumque Ignatium reliquit, haerentem diu, multumque dubitantem, utrum ab se pietas Christiana exigeret, ut Maurum consequeretur, & pugio confoderet, quod de beatissima & immaculata Virgine, coram se, ignominiose locutus fuisset. Homo quippe militaris, & fallaci veri honoris imitatione olim delusus, dedecori sibi esse ducebat, si quid à religionis Christianae inimico, se audiente, de inuiolata Sacrosanctae Virginis integritate impune detraberetur. Quae quidem cogitatio in speciem pia, diu, multumque rudem tunc Christi militem torfit, in eamque deliberationem tandem induxit, ut, ubi ad biuium (unde è via publica ad oppidum vicinum Maurus declinaret) constitisset, habenas mula, qua vehebatur, permitteret, & si ad locum, ubi Maurus erat, diuerteret, quæsitum illum, atque inuentum interficeret: sin recte pergeret, omitteret. Atque ita diuina prouidentia factum est, ut iumentum, lata facilique via praetermissa, suum iter sequeretur. Ut omnes intelligant, quibus initijs, quibusque progressibus, Deus militem suum ad extrema perduceret. Nam, ut ait D. Augustinus,

S. Aug. l.
22. cont.
Faust. c.
70.

tuti sint potissimum accommodata, si fuerint
 praeceptis exculta. Vnde & Moyses interficiens
 Egyptium, adhuc incultus, vitiosa quidem,
 sed magna fertilitatis signa fundebat. Neque
 debet Momus hinc aliquis ridere, viam Deo
 displicentem, mulæ indicio, proditam Ig-
 natio, cum Balaam ad Balac proficiscente,
 & irato Deo, cernens asina Angelum stantem
 in via, euaginato gladio, auerterit itidem se de
 itinere, & iuerit, per agrum, tandemque e-
 tiam prodigiosa voce hominem docuerit,
 quæ non esset eundum. Quemadmodum &
 Saul asinas amissas quærens regnum inue-
 nit. Quin hoc ipsum sortiendæ viæ genus,
 in sacris paginis, legimus. Ita percussis à
 Deo Philisthæis suatum est: *Arripite & fa-
 cite plaustrum nouum vnum: & duas vaccas
 foetas, quibus non est impositum iugum, iungi-
 te in plastro, & recludite vitulos earum do-
 mi. Tolletisq; arcam Domini, & ponetis in
 plastro, & vasa aurea, quæ exoluistis ei pro
 delicto, ponetis in capsellam ad latus eius: & di-
 mittite eam, ut vadat. Et aspicietis: & si qui-
 dem per viam finium suorum ascenderit contra
 Bethsames, ipse fecit nobis hoc malū grande: sin
 autem minime: sciemus quia nequaquā manus
 eius tetigit nos, sed casu accidit.* Non est diffi-
 cile

Num. 22.
23.

1. Reg. 9.
3.

1. Reg. 6.
7.

cile diuinæ sapientiæ etiam per Arcadicum
 pecus, aut asini aut mulæ, aut bouis, aut
 vaccæ stupiditatem, ad prudentiam erudire.
 Cum rebellem filium Absolonē vellet Deus
 infelici arbori suspendere, mula carnificem
 egit: potest eadem etiam, si Deus vult, agere
 præceptorem. Vnde multò stultissimè a-
 gunt, qui inde se excusant à diuini Verbi
 auditione, quòd Parochos habeant, & sim-
 plices, & non satis doctos. Per bestiam te
 potest summus Magister instruere, quid
 quæris Platonem? Ipsi Apostoli nonne sim-
 plices fuerunt, atq; illiterati? Quid tunc fe-
 cisses, an Petrum piscatorem, aut Natha-
 naëlem *verum Israëlitam, in quo dolus non*
erat, concionantem audire noluisse? Sed ad
 Sortes, immo sortientes enumerandos re-
 uertamur.

2. Reg.
18.9.

Io. 1. 47

§. XIV.

*S. Bennonis, & S. Maurilij prodigiosus re-
 ditus, sorte & indicio clauium
 repertarum.*

Notissimus est D. Bennonis Episcopi &
 piscis & clauis, cui similem, sed non æquè
 notam historiam, ex Venantio Fortunato
 Episcopo Pictauiensi, qui tempore Iustini
 iunioris An. 570. floruit, referam. D. Mau-
 rili-

Venane.
 Fortunat.
 invita D.
 Maurilij
 cap. 15. &
 Sur. tom.

3. die 13.
Septemb

rilius Mediolanensis, D. Martini discipulus, multis magnisque miraculis clarus, quem Andegauenses Pontificem habuerunt, paulo postquam à S. Martino, columba candidissima super caput eius descendente, initiatus erat, in D. Petri templo solenniter fecit. Dum sacrificaret, adfuit, cum moribundo filio matrona illa, cui, ante id tempus; sterili eundem precibus à Deo impetrauerat. Ea matrona, non vitam corporis gnato, sed Spiritum S. postulabat manuū impositione, seu Confirmationis atque extremæ vnctionis fortasse etiam sacramento impertiendū; pulcherrimo matrum documento, ne mysteria tā sacrosancta luctui & lamentis suis posthabeant, sed vt regnum cælorum in primis medicumque animæ antè, quàm corporis quærant. Maurilius nequaquam rem præcipitare sacram assuetus, sed diuinis affectibus absorptus, dum in corpore & sanguine Seruatoris consecrando moram trahit, desinit puer trahere animam; atque ita hic prius vitam, quàm ille Missam absoluit. Audite, obsecro, rem mirissimam, & æri, immo pectori omnium Episcoporum ac Ecclesiasticorum penitus insculpendam; eorum autem præsertim, qui dum visitant di-

tio-

tionem, dum Sacramentū Chrismatis conferunt, lustrum est; aut qui lusibus symposiisque, cum morte & Styge luctantium agones negligunt, eosque sine culparum expiatione, sine extrema Vnctione, sine cælesti viatico emori sinunt, ne suas cogantur interrompere computationes ac ebrietates. Non sic Maurilius, non sic fecit; puer, sine Confirmatione decessit, illo non perpotante, sed ad sacratam mensam operante, libantéque sanguinem Christi. Quis eum non excusaret? quo altero negotio sanctiore occuparetur? immo quis religioni sibi non duceret, eo loco interiungere? At longè aliter calculum duxit sanctus ille præsul. Nam postquam *Ilicet*, dixit, vbi cognouit, puerum vixisse, inconsolabilibus lachrymis negligentiam suã deplorauit, sibi attribuens, quòd ille chrismate atque sacro oleo non vnctus, sine tanto dono, vitam finiisset. Hic cupio omnes mortales diligenter perpendere, quanti vel leuem culpam faciant, diuinorum iudiciorum gnari. Nam Maurilius, quoniam delictum istud nullo satis fletu abluisse arbitrabatur, diu multúmque, quid ageret, animo secum colluctante, statuit, domi ac inter ciues, tale piaculum lvi non posse,

posse, sed voluntario exilio, puniendum. Consilio hoc capto, clam profugit, incogitansque secum claves asportat, quibus Reliquiæ Diuorum, in Andegauensi Ecclesia, custodiebantur. Sollicitus exul nullum satis remotum securumque exilium existimabat, nisi quod mare interpositum muniuisset. Ad littus ubi peruenit, dum nauæ morantur ventumque expectant, ne nihil ageret, per otium, in lapide, diem nauigationis suæ incidit, noménque adiecit, à nullo utique Andegauensi reperiendum. Conscensa nauis, atque in altum prouecta, tum demum cepit animaduertere, claves sacri thesauri secum ablatas: easque, cum manibus verfasset, subito, dæmonis inuidia excussas atque in mare esse prolapsas, duplici dolore angebatur. Quamobrem, non sine pio fletu, exclamauit, se nisi has claves iterum videre meruisset, patriam urbemque, non reuisurum. Et sanè, ante integrum septennium, non reuisit. Tanti etiam Deus vel leuem, ut nobis videtur, labeculã facit. Quot annis, aut quibus pœnis castigaturus est, eos, qui, non Sacrificij, cum consueta pietate, absoluendi causa; sed ut dormire, & edormire crapulam, ut perpotare, ut ludere possunt.

re pos-

re possint, tot deserunt moribundos? tot oues negligunt, neque instruunt illis doctrinis, sine quibus æternam salutem non consequuntur? Decimas suas accuratè exigunt, vt habeant, vnde viuant. Sciant & oues exigere pabulum spirituale; quo subducto, illis est pereundum. Quid ergo tunc eiusmodi pastoribus continget? an septennij exilium illis sufficiet? Nequaquam, sed ob vnamquamque ouem æternùm, illorum negligentia, pereuntem, æternùm sunt perituri. Sed reuertamur ad nostrum Mauriliū. Is, navigatione superata, vestem mutauit, ne agnosceretur; vtque corpus assiduis laboribus diuexaret, Hortulanum professus homini primario operam condixit. Eo in opere apparuit; quanti referat, quam manu quid feratur, quàmque salutaris sit imber diuinæ benedictionis. Siquidem quidquid seminauerat, quidquid plantauerat, incredibili auctu fœnorèque proueniebat; adeò vt non solùm omnibus sufficeret, sed etiam nunquam deficeret, quod culinæ suis petebant. Hęc fertilitas & gratia horti magnam illi gratiam amorèmq; conciliauit; tandèmq; etiam extra Phæaciam, pro Alcinoò habebatur, Alcinoos pariter plantando, &

do, & Onias, pro populo ac ouibus suis identidem orando.

Interea Andegauensis populus pastore suo viduatus absentiam illius semper magis magisque sentiebat. Deerat enim qui iussu dæmones fugaret, oratione ægros sanaret, signo crucis cæcos illuminaret. Quin, è cælo quoq; per varia visa, admonebatur, perque portenta terrebatur, ne deses esset in Antistite suo queritando, si vellet imminens vrbi excidium declinare. Adeò Deus bonos pastores cordi habet, & populum pastoris amantem amat; vt etiam terreat, & puniat, si non satis curet curatorem. Quem tantò impensiùs curandum, vel inde docemur, quòd vnus Episcopi sanctitas possit diuinæ iræ obstare, ne tota aliqua ciuitas euertatur. Electi sunt igitur, communi consilio atque impensa, viri quatuor probatissimæ virtutis, qui omnibus rebus necessarijs instructi, per diuersas orbis partes, Præsulem quæsitum proficiscerentur. Hi omnem ferè Europam perlustrarunt frustra, septimòq; tandem anno, re infecta, in Galliam reuersi, quem cis mare non repererunt, trans mare indagaturi, diuino ductu, ad eum Oceani portum, qui in Britannia minore est, peruene-

uenerunt. Ibi dum nauim expectantes, temerè aliquot spatijs factis, per littus, obambulant, in filice inscriptum inueniunt: HIC TRANSIIT MAVRILIVS ANDEGAVORVM EPISCOPVS &c. Ea indicina læti nauem, & mox mare intrant. Ad medium progressis, ex improuiso, grandior piscis, potenti saltu, de gurgite in nauim se librat, in quo exenterato eas ipsas sacrarum Reliquiarum clauës, quæ de S. Maurilij manibus, ante tot annos, arte dæmonis exciderant, benignitate Numinis iterum inuenerunt. Quibus agnitis, haud mediocri pauore perculsi timuerunt, ne & ipse Maurilius naufragio haustus perijsset. Anchoras iaciunt, & naue stante, in medium consulunt, progrediendùmne sit, an patria repetenda? Suadebant potenter nauæ, actum esse, reuerterentur, clauës notas hausti fluctibus Maurilij euidentis indicium haberi. Dum consulunt, nox subit, & somnus, & cum somno omnibus mandatum à Deo datur, vt cæpto itinere pergant, neq; cessent Antistitem suum inuestigare. Hoc somnio vno eodémque omnes vsi non censuerunt retro, sed porrò nauigandū. Quare, Angelo duce, & portum obtinuerunt,

C & ho-

& hospitio circumspecto, non in hospitium, sed in eas ipsas ædes delati sunt, in quibus Maurilius topiariam factitabat. Vix domum ingressi audiunt illicò desideratissimū nomen Maurilium; vt cum oleribus præsto esset, in clamari, vidētque quasi mediaſtinum, cum oleribus accurrentem. Mirificum tunc extitit gaudium, summāque admiratione stupefacti, ad illius se pedes abijciunt, atque vbertim lachrymantes, summa, qua possunt, ope, rogant, vti patriæ ciuitati-que suæ succurrere periclitanti ne dedignentur. Admiratur non minùs Maurilius, se inuentum & agnitum, quàm qui illum agnouerunt. Cum igitur se ipsum negare non posset, fugam fallus, redicū negauit, asserens se & voto, & iuramento conſtrictum, ne vnquam domum reuerteretur, nisi perditas in vndis claues recepisset. Ibi se demum diuinæ prouidentia ambages aperuerunt. Nam &, qui ad eum indagandum missi fuerant, visa sua retulerunt, & claues ipsæ è profundo pelagi postliminiò à pisce redditæ testimonium fuerunt diuinæ voluntatis. Excitata est ingens, inter omnes, admiratio; sed præcipuè obstupuerunt illi, quibus tantus Præsul, per tam multos annos,

nos,

hos; verniliter seruijt. Itaq; quem vt hortulanum habuerant, iam vt Præfulem venerantur, ignoscij; sibi petunt, quòd incognitum non tractarint pro reuerentia & dignitate. Maurilius tot pulsatus argumentis precibusque fatigatus nondum tamen plenè consensit in reditum; nisi priùs os Domini consulisset. Inducias igitur, in alterum diem, petiuit, totàmque vigilijs ac precibus noctem impendere statuit, vt mentem opemque diuinam imploraret. Concubia nocte, peruigilio fessum lenis sopor oppressit; ibi Angelus adfuit, eumque ita affatus est: *Surge, Maurili, & populorum te requirentium exequere votum. Ecce enim tuis precibus & meritis tibi commissas Dominus seruant oves, pro quibus rogasti, & insuper reddidit puerum, quem diutius plorans quæstisti.* Facto die, non minore luctu eorum; quos relinquebat, quàm gaudio illorum, quos comitabatur, ad nauim deductus est. Domum vbi venit, ad defuncti pueri & iam septem annis sepulti tumulum accessit, terraq; eruta, in genua procumbens, longam, cum vberissimo fletu, orationem ad Christum effudit. Qua finita, vtrique consurgunt, Maurilius de oratione, & puer de morte:

C 2. quem

quem consecratum, ex euentu Renatum appellauit, habuitque post se, in Episcopatu Andegauensi, Successorem, & ipsum miraculorum grandium patratores. Sic Maurilio defunctus puer, Maurilius populo suo redditus, maiore cum gaudio & honore domi exceptus, quàm, in exilio, ad nauim, ingenti hominum multitudine concurrente, deductus est. Sic clauium repertarum fors Maurilium domum reduxit, Verùm, vt de muneribus dici assolet, ita & hîc *nec omnia, nec passim, nec ab omnibus* imitanda sunt. Itaque ne aniculæ, cum his talibus, friuola, & gerris Siculis vaniora, permisceant, & *Hiberas narias Ægyptiag,* vt D. Hieronymus ait, *portenta sectentur,* prouidescoria ab auro est separanda. Quid si Maurilius, clauis in mari sepultas, putasset nunquam, sicut ferrum ad securim olim, naturas, atque ea loquendi formula indicare voluisset, se quoq; nunquam rediturum, atque ita non ipse *sortes,* aut signum reditus à Deo poposcisset, sed Deus non poscenti inuentionem clauium pro sortibus esse constituisset? Quod sæpe euenit nunc, nihil minus, quàm de *sortibus* cogitanti. Vnde nihil in exemplum trahere possunt mali *sorti-*
um usurpatores. CA-

Vlpianus
 in Pan.
 de A. l. 1.
 tit. de of-
 ficio Pro-
 consulis,
 ex epist.
 D. Seue-
 ri & An-
 tonini
 Imp.
 S. Hie-
 ron. in
 12. qq.